

Bostadshus 1821/1822 Flyinge Kungsgård

Flyinge 22:50

Flyinge, Lunds kommun, Skåne län

Antikvarisk medverkan/2021

Carita Melchert

Titel: Bostadshus 1821/1822 Flyinge Kungsgård
Författare: Carita Melchert
Kulturmiljörapport: 2021:28

Omslagsbild: Bostadshuset sett från söder
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Administrativa uppgifter	1
Sammanfattning av utförda arbeten	1
Material:	1
Åtgärdsbehov och antikvarisk målsättning	2
Byggnadshistorik	2
Utförda åtgärder	2
lakttagelser som gjorts under arbetet.....	3
Avvikelser från tillståndsgivna/beslutade handlingar.....	3
Kulturhistorisk bedömning av arbetet.....	4
Bilder	5
Bilaga.....	17

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsen dnr: 432-24805- 2021, beslutsdatum 2021-06-16

Fastighet: Flyinge 22:50. Personalbostad 1821/1822 inom byggnadsminnet Flyinge Kungsgård (nummer 12 enligt byggnadsinventering 2009)

Kommun: Lund

Beställare/byggherre: Bostadsrättsföreningen Flyinge Kungsgårds Gula gata

Åtgärdsförslag: Halber AB 2021-04-26

Entreprenör: Halber AB

Byggledare: David Andersson

Antikvarisk medverkan, rapportens författare: Carita Melchert, Kulturen

Byggnadstid: augusti – september 2021

Sammanfattning av utförda arbeten

Taket har försetts med ny takpapp, läkt, röda enkupiga taktegelpannor, avvattning och takstege. Homejorna har försetts med nya plåtarbeten och fönster i homejor har underhållits. På takfallen har monterats dold luftning av vinden. Rötskadade delar i undertak har ersatts, hela södra takfallets råspont har ersatts. Skorsten har foglagats.

Material:

Plåt: Fabrikslackad Plannja mörkröd NCS S 5040-Y80R

Takpannor: Nibra H14 naturröd, 1-kupig falsad.

Underlagspapp: ICOPAL Elastoflex YEP 2500, klisterkant.

Ventil/Mögelstopp: Ahlsell (se bilaga)

Bruk tillnock: Webercal 148 Weber Saint-Gobain

Bruk skorsten: Saint-Astier Hydrauliskt kalkbruk NHL 2

Fasadfärg: Kungskalk Målarkalk Flyingegul

Fönsterfärg Grön: Linoljefärg NCS S 6020-G30Y

Linoljespackel: Rubinol spackel

Åtgärdsbehov och antikvarisk målsättning

Byggnaden är en del i byggnadsminnet Flyinge kungsgård som förklarades som statligt byggnadsminne 1974 och övergick 1993 till byggnadsminne enligt 3 kap KML. Taktäckningen var i dåligt skick och läckage hade förekommit, framförallt i anslutning till homejor men även på vinden finns spår av läckage. Bärträ, papp och en del av underlagstak var skadat och det fanns risk för följdskador i stomme. Målsättning var att varsamt renovera taket och byta taktäckning till nya röda enkupiga takpannor och fabrikslackade plåtarbeten samt att huset fortsättningsvis används som bostäder.

Byggnadshistorik

Byggnaden är uppförd som personalbostad till Flyinge stuteri och hingstdepå 1937, i en mer strikt funktionalistisk stil än de äldre personalbostäderna. Sadeltaket var före åtgärderna täckt med enkupiga röda tegelpannor, Weberöd av flack modell på norra takfallet och Weberdö modell DH på södra takfallet. Mot norr verkar takpannorna ha lagts om någon gång kring 1980/90-talet med ny papp. Mot söder kan tegelpannorna ha varit original men omlagda i nedre delen av takfallet eftersom pappen var utbytt i denna del. Ävennockpannor var Weberödspannor och lagda i bruk. Takpannorna som möter gavlarna har ett utstick om 2-3 cm. På båda takfallen finns vardera två ursprungliga homejor med grönmålade träfönster och i nock en skorsten av rött tegel.

Utförda åtgärder

De befintliga takpannorna demonterades, bär- och ströträ revs. Den gamla takpappen behölls mot norr men revs mot söder eftersom råsponten på södra takfallet var i mycket dåligt skick. Mot söder var pappen sentida bytt i nedre delen av takfallet medan den övre delen var äldre spikad papp. Råsponten på södra takfallet var kraftigt rötskadat varför den revs och ersattes i sin helhet. Det bedömdes inte som möjligt att lappa och laga.

Ny fotplåt, papp, bär- och ströträ lades på båda takfallen. Nya hängrännor och stuprör monterades. Utformningen av avvattning är lika som före åtgärderna. Nya takpannor lades och kramlades enligt takpanneleverantörens anvisningar, kramlades i huvudsak längs kanterna och var tredje panna. Den yttersta pannraden har murats mot fasaden. Fasadtegel (översta skiktet) i gavelpetsarna var partiellt bristfälligt och har vid behov murats om för att anpassas till den nya läkten. Putslagningarna har strukits med Flyingegul kalkfärg. Nockpannorna har lagts i bruk.

Skorstenen har rengjorts och foglagats efter behov, i huvudsak i nedre delen.

Takstegen har ersatts med en ny som är godkänd enligt gällande regelverk. Byte av takstege gjordes i samråd med antikvarisk medverkande. Det är sammatyp av stege som monterades på byggnad 1811-1814 efter samråd med Länsstyrelsen Skåne år 2020 (dnr 432-19466-2020). Den gamla takstegen var placerad löst på taket och bedömdes inte vara kulturhistoriskt värdefull. Den nya stegen bedöms vara anpassade till takets karaktär och är röd för att smälta in i takets utseende.

Ett överflödigt ventilationsrör på norra takfallet har tagits bort. De övriga tre ventilationsrören har klätts med ny röd plåt. Åtgärderna diskuterades med antikvarisk medverkande och gjordes bedömningen att överflödigt rör kan tas bort i syfte att istället låta homejorna framträda på takfallet. Färre håltagningar ger också mindre risk för läckage.

Plåten på homejorna var bristfällig och revs i sin helhet. Homejorna är byggda av träpanel. Träpanelen var kraftigt rötskadad i yttersta ändarna/i anslutning till fönsterkarmarna. Rötskadat virke är ersatt. Före åtgärderna var plåten kring homejorna utformad olika på de båda takfallen. De norra homejorna är något

kraftigare och hade förhållandevis klumpigt utförda plåtarbeten med rakt formad plåt i nedre kanten, som en låda ovanpå takpannorna. Plåten i de norra homejornas nedre kant har justerats till så smäcker som möjligt. Ny plåt vid sidorna om homejorna har utformats lika som de båda södra homejorna hade före åtgärder, det vill säga med konkavt bockad plåt i rännalarna och plåt som följer takpannornas kupning. Dimensioner och falsar är i övrigt lika som före åtgärderna. Röd färgnyans till plåtarbeten har valts samma som den färgnyans som under senaste åren i samråd med Länsstyrelsen Skåne tagits fram för Flyinge Kungsgård.

Fönsterkarmarna i södra takfallets homejor var partiellt rötskadade och har lagats i med nytt virke samt målats. Glasen har kittats om och alla fönsterbågarna har målats. Arbetet med fönsterbågarna utfördes på verkstad. Den gröna färgnyansen är samma som tidigare tagits fram för Flyinge kungsgård.

Iakttagelser som gjorts under arbetet

Norra takfallets råspont och papp är bytt vid något tidigare tillfälle, möjligen på 1980/90-talet. Taksparrarna mot norr är också sedan tidigare påsalade. Takstolarna i sin helhet ser ut att vara i fint skick.

Putslagningarna i gavelspetsarna har strukits med kalkfärg från Målarkalk i nyansen Flyingegul. Denna gula nyans är något ljusare än befintlig gul fasadfärg. Bedömdes gemensamt mellan bostadsrättsföreningens representanter, hantverkare och antikvarisk medverkande att nyansskillnaden accepteras, nästa gång huset målas om kommer den nyligen framtagna Flyingegula färgnyansen att användas på fasaderna varmed skillnaden jämnas ut.

Antennkabeln som ligger löst ovanpå takpannorna mot söder är tillfällig och kommer att tas bort när nytt bredband installeras i huset.

Avvikelser från tillståndsgivna/beslutade handlingar

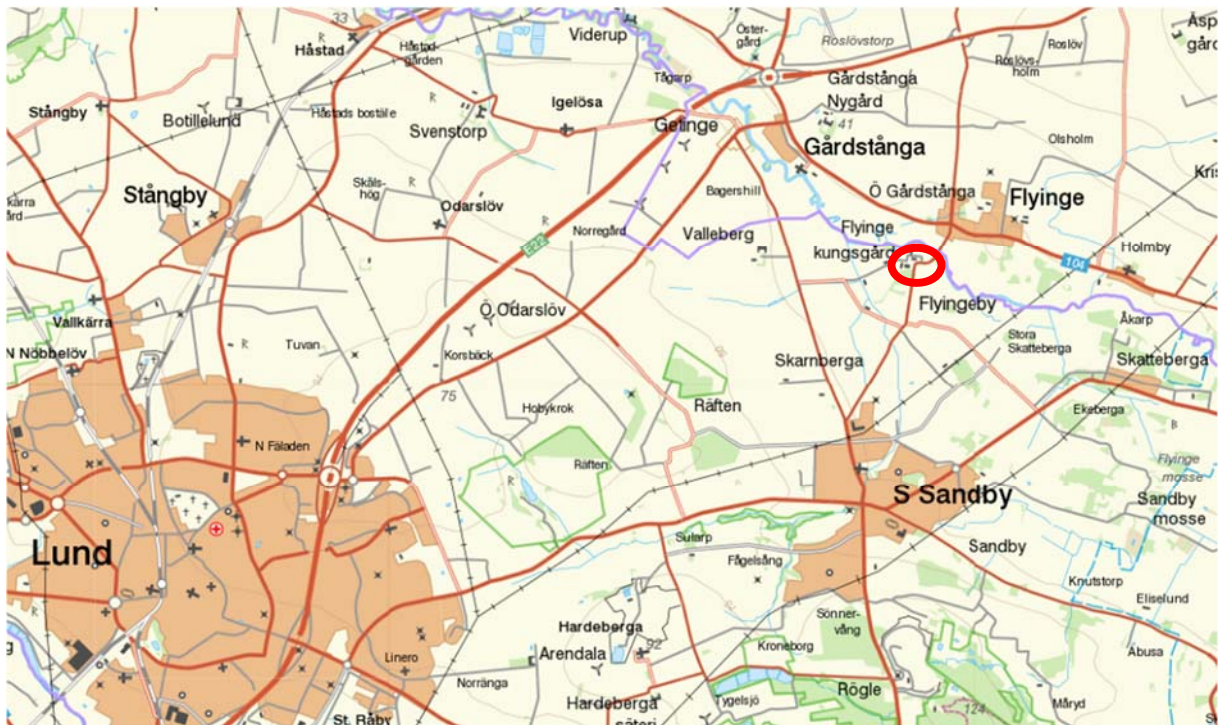
På bostadshus 12 var råsponten mot söder i stort sett helt upprutten och behövde bytas till ny. Skadorna kan åtminstone delvis bero på att det är dålig luftning på vindarna (på den översta oinredda delen av vinden undernock). Mellan de båda bostäderna är en brandvägg på vinden, vilket gör att det inte skapas något luftflöde. Det finns spalt i takfoten men bara en väggventil på var sida. För att förebygga framtida påväxt av mögel monterades 1st ventil/mögelstopp i varje takstolsfack. I underlagstaket på vinden togs upp ett cirkelformat hål om ca 70 mm, mögelstoppen monteras under takpannorna och är inte synlig. Åtgärdsförslaget med att byta all råspont på södra takfallet och att montera mögelstopp diskuterades gemensamt mellan Länsstyrelsen Skåne, bostadsrättsföreningens representanter, entreprenör och antikvarisk medverkande. Åtgärderna godkändes av Länsstyrelsen Skåne. Åtgärderna utfördes i syfte att långsiktigt bevara byggnaden och med ett bra inomhusklimat i bostäderna.

När arbetet påbörjats konstaterades att de två södra homejornas uppbyggnad av trä var dålig och helt upprutten i ytterkant. Planen med homejorna var efter diskussion med Länsstyrelsen att trästommen byggs ny som en kopia lika befintlig, samma storlek och dimension. Men den yttre träkonstruktionen är sammanfogad med innerpanelen varför homejorna endast har lagats på plats genom att ersätta skadade trädelar utan att påverka innerpanelen. Fönsterkarmar och fönsterbågar har lagats efter behov och underhållits.

Kulturhistorisk bedömning av arbetet

Intentionerna i åtgärdsförslaget har följts och hänsyn har tagits till byggnadens kulturhistoriska värde. Det totala utförda arbetet är varsamt och väl utfört.

Bilder

Karta över del av Lunds kommun, Flyinge kungsgård inringat.

Karta över Flyinge kungsgård. Pilen markerar den aktuella byggnaden.

Före åtgärder södra takfallet.

Före åtgärder södra takfallet.

Före åtgärder norra takfallet.

Före åtgärder norra takfallet.

Före åtgärder. Vänster: norra takfallet. Höger: södra takfallet.

De gamla tegelpannorna från Weberöd.

Under arbete, norra takfallet.

Norra takfallet. Ny papp och läkt läggs på befintligt underlag.

Under arbete. Södra takfallet, nedersta delen var omlagd med nyare papp, översta delen var äldre papp, råsponten under pappan var kraftigt rötskadad.

Under arbete. Södra takfallet, råsponten var rötskadad.

Under arbete. Södra takfallet, råsponten var rötskadad, partiellt bristfällig murning i gavel.

Vinden. Till vänster i bild norra takfallet där råspont är bytt vid tidigare tillfälle, möjligen 1980/90-talet och takstolen är påsalad.

Under arbete, norra takfallet.

Under arbete. Norra takfallet.

Efter åtgärder. Södra takfallet.

Efter åtgärder. Södra takfallet och östra gaveln.

Efter åtgärder. Norra takfallet.

Efter åtgärder. Norra takfallet.

Efter åtgärder. Södra takfallet.

Bilaga

Ventil/Mögelstopp

MÖGELSTOPPER 130X155X32MM PLAST F10

Takventilationsbeslag med huv av slagtålig plast. Avsett förnock- och takfotsventilation som effektivt förhindrar möss, fukt, kondens och mögelangrepp. Monteras i undertak mellan ströläkt och taktegelläkt. Rekommenderat antal vid montering är 2 st per takstolsfack.

Teknisk data

- Varumärke: a-collection
- Förpackningsstorlekar: 20/500
- Längd: 155 mm
- Bredd: 130 mm
- Höjd: 32 mm
- Material: Plast
- Borrdiameter: 70 mm

<https://www.ahlsell.se/10/byggsortiment/ventiler-inspektionsluckor/ventiler-och-inspektionsluckor/ventiler--ventilgaller/110924-ebfb3817/>

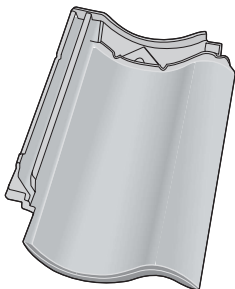
PRODUKTBLAD

Nibra H14

Nibra H 14 är den panna som är närmast den traditionella enkupiga ofalsade pannan. Dock ligger den betydligt bättre och får tack vare de högt liggande falsarna en mycket stor täthet

Välj utseende med färg och ytbehandling

Nibra H 14 finns som obehandlad, engoberad och ädelengoberad i flera naturliga kulörer.

Typ	Färg	Åtgång st/m ²	st/pall	kg/st	Produktnummer
Obehandlad*	Naturröd	13,9	240	3,5	2059-200000
Engoberad	Bordeaux	13,9	240	3,5	2059-200900
Engoberad	Rödbrun	13,9	240	3,5	2059-200550
Engoberad	Brun	13,9	240	3,5	2059-200600
Ädelengoberad	Mandelbrun	13,9	240	3,5	2059-200520
Ädelengoberad*	Svart	13,9	240	3,5	2059-200700

*Lagervara

Genomsnittligt läktavstånd 333 mm +/- 10 mm. Täckande bredd ca 215 mm. Min 12 grader.